

Podporujeme svého sedláka

Případová studie

veronica
EKOLOGICKÝ INSTITUT

PODPORUJME SVÉHO SEDLÁKA

Případová studie

(C) 2013 VYDALA ZO ČSOP VERONICA

AUTOŘI

Kateřina Pařízková

SAZBA

Kateřina Pařízková

KOREKTURY

Jiří Petřů

VZNIK TÉTO PUBLIKACE PODPOŘILO Ministerstvo životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí

Cílem studie je odpovědět si na otázky, jak se prakticky rozvíjí fenomén komunitou podporovaného zemědělství, který je prozatím v ČR novinkou, zatímco v zahraničí se mu daří docela hojně. Zajímalo nás, jak probíhala již druhá sezóna brněnských KPZ systémů, jak jsou spokojeni spotřebitelé i zemědělci.

Zároveň bychom rádi, aby tato publikace sloužila jako pomůcka pro zakládání dalších KPZ systémů. Věříme, že dokumentace skupin odhalí mnohé problémy či tipy, kterým se mohou jiné skupiny vyvarovat či se jimi nechat inspirovat. Cílem bylo také zájemcům o KPZ poskytnout užitečné informace.

Snahou bylo případové studii vetknout lehčí formu, aby byla jednoduše a snad i příjemně čitelná. Přece jen, cílem všech iniciátorů je, aby časem tyto systémy měl chuť a mohl iniciovat a rozběhnout kdokoli.

Přestože byl první systém v Brně a na jižní Moravě založen již v roce 2012, v roce 2013 se podařilo založit v Brně již 4 KPZ systémy. Proto se tato studie zaměřuje hlavně na sezónu 2013.

Charakteristika KPZ

Komunitou podporované zemědělství je systém hojně rozšířený v USA, Francii, Velké Británii a dalších nejen evropských zemích, založený na propojení spotřebitelů a drobných zemědělců bez dalších prostředníků. Komunitou podporované zemědělství je založeno na partnerství sedláka a spotřebitelů, kde obě strany sdílejí rizika a výnosy zemědělského hospodaření. Spotřebitelé platí za dodávky zeleniny s předstihem na celou sezónu, což poskytuje zemědělcům jistotu odbytu a potřebný vstupní kapitál. Zkráceně KPZ podporuje rozvoj drobných rodinných farem, které hospodaří s ohledem na životní prostředí, krajinu a zdraví a spokojenost svých zákazníků/spotřebitelů. Zemědělci neprodukují pro anonymní trh s nestabilními cenami, ale pro konkrétní lidi ve svém okolí, kteří je respektují jako důležité členy místního společenství.

Partnerství KPZ je založené na partnerství, které často bývá formálně stvrzeno smlouvou mezi podílňíky (spotřebiteli) a producenty. Toto partnerství se pojí se závazkem po určitou dobu dodávat nebo odebírat ekologicky šetrné produkty – obvykle od několika měsíců až po několik let.

Lokálnost Systémy KPZ souvisejí se snahou podporovat princip lokálních ekonomik. Komunita lidí, která producenty podporuje, by měla být z blízkého okolí.

Solidarita KPZ stojí na vzájemné podpoře producentů a podílňíků (spotřebitelů). To znamená především:

- » sdílení jak rizik, tak přínosů produkce potravin, která je přizpůsobena rytmům přírody a sezóny a respektuje životní prostředí, přírodní a kulturní dědictví i zdraví lidí,
- » platbu spravedlivé ceny předem – ta zajišťuje drobným rodinným hospodářstvím finanční stabilitu, možnost ustát konkurenci a žít důstojným způsobem.

Propojení producentů a spotřebitelů KPZ je za-

ložené na přímém osobním kontaktu a důvěře bez prostředníků, hierarchie a podřízenosti.

Spotřebitel

- » Získá přístup ke kvalitním sezónním potravinám přímo z farmy za dobrou cenu a bez dalších prostředníků.
- » Zná osobně svého sedláka, který pro mě potraviny pěstuje
- » Investuje své peníze do podpory drobného zemědělství šetrného k přírodě a tím se nepřímo podílí na ochraně krajiny.
- » Může se se sedlákem domluvit, jakou zeleninu či další produkty by rád odebíral.

Drobný zemědělec

- » - Získá stálý okruh zákazníků a má předem zajištěný odbyt na sezónu.
- » Ví, pro kolik lidí zeleninu pěstuje a může tak lépe plánovat. Platba předem mu navíc poskytuje finanční jistotu a může za ni nakoupit materiál pro nadcházející sezónu.
- » Snáze obstojí v konkurenci velkovýrobců, jejichž produkce je nešetrná k životnímu prostředí.
- » Dodává produkty lidem, které osobně zná a s nimiž se pravidelně setkává.
- » Získá víc času na práci na poli a ušetří si práci s objednávkami.

Typy KPZ

Iniciativy založené na principu KPZ mohou mít mnoho různých podob, hlavně podle vztahu mezi producenty a podílíky. Asi nejčastějším je spojení skupiny podílíků s jedním nebo vícero existujícími statky. Variant je však mnohem více, například si podílíci mohou své vlastní hospodářství založit a provozovat sami. U KPZ záleží hlavně na vzájemné domluvě a správně stanovených potřebách.

Každá jednotlivá iniciativa KPZ je odrazem skupiny lidí, kteří ji tvoří, kapacity půdy a toho, kdo ji obhospodařuje. Proto neexistují dvě stejné skupiny KPZ a každá z nich má jinou dynamiku podle toho, jak se v čase mění potřeby lidí. Skupiny KPZ můžeme rozdělit podle toho, kdo je organizuje, nebo podle převládající motivace aktérů:

» **Skupina odběratelů napojená na existující statek:** Skupina spotřebitelů se spojí s existujícím hospodářem za účelem sdílení rizik a výnosů jeho hospodaření. Podnik je v rukou sedláka, spotřebitelé jsou nejčastěji neformální skupina. U nás zatím takto funguje většina KPZ, například KPZ v Brně.
www.veronica.cz/kpz

» **Komunitní statek:** Skupina lidí založí a provozuje vlastní hospodaření, podílí se na nákladech produkce a případně zaměstnává hospodáře. Zatím u nás na tomto principu vznikla jedna zelinářská zahrada (KomPot), ale je tu vyhlídka vzniku dalších v následujících letech.
www.kom-pot.cz

» **Zemědělské družstvo:** Dvě a více hospodářství svým podílíkům společně dodávají pestřejší paletu produktů. Tento model umožňuje jednotlivým statkům specializaci a tím větší efektivitu. Několik takových příkladů najdeme v Japonsku a v Německu. V ČR existují mezi zemědělci družstva, málokteré ale buduje přímý vztah se svými zákazníky, natož se vzájemným závazkem.

» **Zemědělsko-spotřebitelské družstvo:** Princip je stejný jako u předchozího typu, ale s větším zapojením spotřebitelů. Ti mohou být například spolumahateli půdy a jiných zdrojů nebo být zapojeni v distribuci. Příkladem je například francouzské družstvo AlterConso1, které vlastní jak producenti, tak spotřebitelé i zaměstnanci.
www.alter-conso.org

» **Biokluby:** Jedná se o formální nebo neformální sdružení spotřebitelů za účelem společného nákupu potravin od místních producentů, nejlépe ekologických. Nejde však jen o výhodný nákup, členové si uvědomují význam drobného ekologického hospodaření pro společnost a přírodu.
www.hnutiduha.cz/nase-prace/zemedelstvi/temata/biokluby
www.biozelenina.eu/biozelenina/BioKlub.html
www.spor.sluzby.cz/bioklub/o-klubu

Pojmy

PRODUCENT

Nejčastěji zemědělec, případně i malovýrobce (pekař, řezník), který produkuje potraviny či jiné zemědělské produkty (např. palivové dřevo, bavlnu, dřevěné uhlí apod.) a dodává je skupině spotřebitelů (podílníků) na základě dlouhodobého partnerského závazku a vzájemného sdílení rizik a přínosů.

PODÍLNÍK

Člen skupiny KPZ, který se zavazuje k dlouhodobému odběru potravin od producenta, sdílení rizik a přínosů, často na základě formální dohody o partnerství. Podílník obvykle také přispívá k fungování systému (např. vytváří webové stránky, zajišťuje komunikaci se zemědělcem apod.), distribuci potravin a někdy i k jejich samotné produkci.

SDÍLENÍ RIZIKA A PŘÍNOSŮ ZEMĚDĚLSKÉ PRODUKCE

Přestože potraviny z rodinného statku skýtají mnoho výhod, hospodaření v malém měřítku je vždy o něco rizikovější než průmyslová produkce. Zásadním prvkem KPZ je proto sdílení rizika i přínosů, pomocí kterého nabízí podílníci drobným zemědělcům značnou podporu. V praxi se obvykle jedná o přijetí menšího podílu, dojde-li k živelné katastrofě nebo se neurodí. V opačném případě zase zemědělec s podílníky sdílí nadúrodu a dodává jim podíly větší. Tato podpora také může pomoci začínajícím zemědělcům, kteří díky ní mohou například rozšiřovat svůj sortiment nebo přejít z konvenčního hospodaření na hospodaření ekologicky šetrné.

DOHODA O PARTNERSTVÍ

Vzájemný vztah je obvykle upraven dohodou o partnerství, jejíž obsah bývá následující:

- » výše podílu, částka, výdejní den,
- » závazek zemědělce hospodařit ekologicky šetrně a dodávat svou produkci v určeném období se stanovenou frekvencí (např. každý týden od července do prosince),
- » závazek podílníků sdílet se zemědělcem riziko neúrody,
- » závazek zemědělce otevřít své hospodářství návštěvám podílníků a přijímat jejich výpomoc na statku,
- » závazek podílníků alespoň jednou za sezónu zajistit výdejní službu (viz níže),
- » závazek všech řešit spory přednostně vzájemnou domluvou.

Vzor dohody naleznete v příloze č. 1.

PODÍL

Podíl představuje část potravin dodávaných pravidelně producentem skupině KPZ, která připadá na jednoho podílníka. Typický podíl představuje množství zeleniny či další produkce pro jednu domácnost na jeden týden. V tuzemských skupinách obsahují podíly průměrně 7 kg zeleniny.

Pokud podíl pro některé z členů představuje příliš velké množství potravin, lze odebírat např. půlpodíly nebo celé podíly s menší frekvencí (např. místo každý týden jen jednou za 14 dní).

KOORDINÁTOR/KA

Aby skupina KPZ dobře fungovala, je důležité nepodcenit komunikaci. Je třeba, aby si skupina zvolila koordinátora. Záleží také na tom, pro jakou formu KPZ jste se rozhodli – čili zda komunikaci obstarává zemědělec, nebo sami členové.

Koordinátor/ka dohlíží na fungování systému, organizaci schůzek a spravování případných dokumentů. Komunikuje se zemědělci, zajišťuje smlouvy, organizuje služby a výdeje (viz níže) a řeší případné problémy. Žádoucí je rozdělit koordinaci mezi více členů či zemědělce – pak je však třeba jasně rozdělit kompetence.

Přestože koordinace skupiny není obecně časově náročná, nějaký čas je přece jen nezbytný a v případě problémů jej může být jednorázově více. Proto je dobře zamyslet se nad tím, zda by koordinátor/ka neměl/a dostávat určitou odměnu. Např. v jedné brněnské skupině členové koordinátorku platí symbolicky jedním podílem.

ODBĚRNÉ MÍSTO

Místo, kam pravidelně ve smluvený den a dobu dováží producenti podíly, které si pak podílníci vyzvedávají. Odběrné místo může být různé, záleží na možnostech a kreativitě. Obvykle se jedná buď o nezávislý prostor, kam nemají přístup cizí osoby (např. garáž, zahrada jednoho z členů apod.), nebo o místo pro veřejnost (např. kavárna, prodejna potravin, školka apod.).

VÝDEJNÍ SLUŽBA

V případě, že si vzájemnou distribuci v odběrném místě zajišťují podílníci sami, bude pravděpodobně zapotřebí zavést tzv. výdejní služby. To znamená, že na každý odběr se stanoví jeden z podílníků, který se postará o jeho zdárný průběh. Pokud má skupina alespoň 30 členů, vyjde služba na každého jednou, maximálně dvakrát v sezóně.

Příklad manuálu pro výdej najdete v příloze č. 2.

EXKURZE A PRÁCE NA STATKU

Obvykle je možné a žádoucí uspořádat exkurzi na statek, aby se členové osobně seznámili s hospodářstvím, z něhož pochází jejich jídlo. Stejně tak se v průběhu roku mohou podílníci zapojit do práce na statku. V brněnské skupině KPZ se členové občas účastní tzv. dobrovolných pracovních sobot a podílníci si je chválí jako velmi dobrý způsob relaxace.

První KPZ v Brně

KPZ bylo v Brně nastartováno rokem 2012 ve spolupráci s organizací PRO-BIO LIGA, která v Praze v roce 2009 iniciovala první KPZ v ČR. Inspirací pro založení KPZ byly podobné systémy fungující například v Anglii, Francii, Rakousku či Německu.

Skupiny, které byly v iniciovány jsou blízké systémům, které fungují ve Francii (takzvané AMAPy), kde je zemědělec více méně nezávislý subjekt, který si kolem sebe vytvoří stálou skupinu spotřebitelů, která si jeho produkty předplácí na sezónu dopředu - jedná se tedy o typ KPZ „Skupina odběratelů napojená na existující statek.“

Sezóna trvala od května do prosince, příprava systému však probíhala již od konce ledna. První rok měla skupina 27 členů, kteří dohromady odebírali 24 podílů zeleniny, z toho bylo 10 půl-podílů a 19 celých podílů.

Nastartování systému

Vzniku první skupiny komunitou podporovaného zemědělství (dále KPZ) v Brně předcházelo uspořádání semináře ve spolupráci s PRO-BIO LIGOU koncem ledna pro širokou veřejnost s názvem Komunitou podporované zemědělství: nová cesta pro české sedláky a spotřebitele, kde se o své zkušenosti podělili zahraniční hosté z Anglie a Německa. Na semináři představila své hospodářství na Vysočině Ludmila Pospíšilová, která po společné promluvě jednou ze zaměstnankyň Ekologického institutu Veronica projevila zájem vytvořit takovou skupinu. Jejich rodinné hospodářství se rozkládá na zhruba 23 hektarech u Velké Bíteše na Vysočině. Pospíšilovi hospodaří po několik generací, od roku 2006 v režimu ekologického zemědělství.

Pospíšilovi již byli pro systém tzv. „připravení“, neboť již dříve prodávali zeleninu také na trzích, bistrům i do biobedýnek a proto bylo snadnější je přesvědčit.

I když by mělo být cílem každého KPZ propojit zemědělce a spotřebitele z blízkého okolí. V tomto případě bylo důležité zvolit motivovaného zemědělce.

Na semináři bylo tak oznámeno plánované iniciování KPZ a zájemci na sebe po semináři zanechali kontakt.

Na seminář navázaly dvě plánovací schůzky - začátkem a koncem února, na kterých se vystříbřil návrh, jak konkrétně by KPZ supina v Brně mohla fungovat.

V březnu zájemci také navštívili hospodářství Pospíšilových a koncem března také proběhla diskuze již vážných zájemců nad smlouvou o partnerství a praktickým chodem systému.

V květnu byly podepsány smlouvy o partnerství a členové si předplatili podíl či půlpodíl.

22. 5. 2012 proběhly první dodávky zeleniny. Pokud chtěl někdo poloviční podíl zeleniny, bylo nutné se s někým domluvit a podíl si zaplatit na půl, stejně tak podepsat smlouvu.

Farmáři přiváželi zeleninu do centra města Brna. Výdej probíhal každé úterý od 17. do 19. hodiny na odběrném místě v centru Brna na odběrném místě Bedýnek Brno. Členové se spolu s provozovatelkou Bedýnek dohodli na finanční kompenzaci za poskytnutí místa.

Správa systému

Systém by se neobešel bez hlavního koordinátora systému, kterým tehdy byla zaměstnankyně EIV a její práce spolu s dalšími aktivitami okolo KPZ byly hrazeny z projektu, na jehož realizaci finančně podpořilo Ministerstvo životního prostředí. Předpokladem však bylo postupně předat organizaci členům.

Organizátorka dohlížela na fungování systému a koordinaci členů, organizaci schůzek a spravování dokumentu – jak osobně, tak prostřednictvím emailové komunikace. K organizaci skupiny bylo využito sdíleného dokumentu služby Google, do kterého měli všichni členové přístup a kde se o skupině shromažďovaly údaje. Byla také založena skupina na facebooku – Podporujeme svého sedláka, která se ovšem mezi členy neujala tak, jako sdílený dokument byl také založený společný email.

Zapojení členů, pomoc při výdeji

Kromě společného plánování bylo potřeba pomoci při výdeji. Na služby se členové rozepsali ve společném sdíleném dokumentu a koordinárka hlídala, zda je vždy na každý týden nějaký člen zapsaný. Bylo třeba převzít zeleninu a zajistit pomoc při jejím výdeji. Spolu se zeleninou nechali na místě Pospíšilovi vždy

seznam s množstvím zeleniny, která byla obsahem jednoho podílu. Na místo se pořídila váha, miska a nůž, které mohli všichni členové využívat. Služba vždy pomohla s výdejem, dohlédla aby se členové odškrtli na seznamu, že si zeleninu převzali, uklízela místo po výdeji a pokud nějaká zelenina zbyla, byl to pro službu příjemný bonus.

Dobrovolné pracovní soboty

Pro zájem Pospíšilových i členů, byly uspořádány 12. 5. a 9. 6. 2012 dobrovolnické pracovní soboty Kde si mohli členové vyzkoušet práci v ekologickém zemědělství.

Hodnocení první sezóny

NOVÍ ČLENOVÉ

Hlásí se noví členové, přeposlat kontakty koordinátorce.

BRIGÁDY

- účastníci by se rádi častěji rýpali v hlíně, Pospíšilovi by ocenili
- na začátku sezóny stanovit počet a dopředu předběžné termíny, na které se bude zapisovat
- od května potřeba pořádku, květen a červen jsou nejhorší měsíce
- v případě akutní potřeby brigády bude dobré když Pospíšilovi pošlou mail

Rozdělení funkcí

- Někdo, kdo bude mít na starost dobrovolnické soboty: vše kolem, plánovat, zapracovávat požadavky od Pospíšilů, komunikovat je komunitě, domluva dopravy
- Někdo, kdo bude mít na starost komunikaci ohledně distribuce a místa
- Někdo, kdo bude mít na starost schůzky

Připomínky k fungování komunity

Lépe by komunita podle členů fungovala, kdyby se dalo sejit častěji než dvě hodiny týdně, a to ani ne, i kdyby byl víc prostor se potkávat a povídat na odběrném místě.

- 16 lidí neodpovědělo, zda přijde na schůzku
- Pospíšilovi poslat mail, pokud aktualizují stránky

DISKUSE OHLEDNĚ PRODUKTŮ

- Dotaz na celery: problém, musí se přepichovat a komplikované na udržování určité teploty, Pospíšilovi zatím nemají skleník, také potřeba hodně vody
- Zelí na krouhání sežraly mšice
- Pospíšilovi by rádi kravičku, ale problém s místem a časově náročné
- Kozí sýr bude příští sezónu v trochu větším objemu než letos
- Teta Pospíšilů má dvě kravky a občas přebytek mléka, možná bude i tvaroh – až po Velikonocích, kdy se začne dojit
- Na konci sezóny bude možné si vzít brambory na uskladnění
- Pospíšilovi uvažují o vepřovém, nevyvedl se ale vrh selátek
- z jara budou kohoutci, s vajíčky se uvidí

HODNOCENÍ KONKRÉTNÍCH ČLENY

Člen/ka č. 1:

- očekávala, že nebude muset celou sezónu do supermarketu pro zeleninu a tak se i stalo
- mrkve jsou mnohem chutnější než z obchodu
- odebírá dva podíly, je strašně spokojená, myslela si, že toho bude méně, ale ještě má ve sklepě asi 5 kg brambor navíc
- ocenila by víc věcí, které se dají jíst syrové
- problémy s půlpodílem: zelenina se špatně dělí mezi půlpodílníky, lepší aby si brali jeden celý dohromady a pak si to rozdělili.
- maily mi chodí, na schůzce jsem byla, tak to jen krátce zopakuju:
- k brigádě: na mrkev bych v sobotu zajela:-) Auto nemám a jsem fakt mizerný řidič, ráda se k někomu připojím
- k celkovému spokojení s KPZ: jsem fakt moc spokojená:-))
- k rozšíření výdeje: takto mi to vyhovuje, přizpůsobili jsme se, výdejní dobu roztahovat nepotřebujeme
- ke složení zeleniny: se složením zeleniny je to samozřejmě u KPZ speciální - jo, ráda bych měla víc toho a tamtoho a míň onoho, ale zároveň vím, že toto je KPZ a ne bedýnkový systém. Dělim se s Pospíšilovými o riziko, s tím jsme do KPZ šli - když prostě mšice sežerou květák, žádný nemáme, beru to a jsem s tím v poho:-)) To platí o všem, co máme, nemáme, máme málo

nebo hodně:-)) v podstatě to vnímám jako přidanou hodnotu.

Člen/ka č. 2:

- zelenina se jí moc líbí
- menší díly jí vyhovují, místo se jí ale nelíbí, kvůli napjatého stavu s provozovatelkou
- doufá, že KPZ pomůže Pospíšilovic ovocným stromům a v budoucnu bude i ovoce
- vyhovovalo by jí, aby mohla vyzvedávat zeleninu i v jiné dny. Pokud oschne, je to její věc.

Člen/ka č. 3:

- vyhovuje jí půlpodíl
- motivuje ji, že jí druhy zeleniny, které by si jinak nekoupila
- ptá se na možnost květáku, ale Pospíšilovi říkají, že letos bohužel vykvetl
- ráda by víc brigád
- neví co s pastinákem, ocenila by recepty

Člen/kač. 4:

- měla jeden podíl spolu s kamarádkou, ta bohužel dělení vzdala. Hana si ale našla si novou spolupodílnici, která sice neměla už smlouvu, ale prostě se podělily
- je to čerstvá zelenina, vyhovuje jí, že vydrží
- vyhovuje jí množství zeleniny
- ocenila by tipy na recepty
- ocenila by brigádu
- ocenila by také, kdyby vyšly stromy a ovoce

Člen/ka č. 5:

- zelenina je super
- bylo by ale třeba nějak lépe řešit redistribuci přebytků
- efektivnější komunikace, řešení je také možnost vyzvednout zeleninu i třeba další den
- slabá komunita, mohli bychom na tom zapracovat

Člen/ka č. 6:

- líbí se mi, že to funguje samo a nemusím nákup zeleniny promýšlet
- zeleninu stíhám spotřebovat
- je třeba posílit komunitu
- komunikace je špatná, pomalé nebo žádné odezvy na mail
- založit googlegroups
- líbí se mu, že chodí dopředu email s informací, co bude v podílu (jiní by ocenili dříve)
- bylo by dobré abychom si dávali víc vědět a řešili problém přebytků

Člen/ka č. 7:

- dva půlpodíly, nestíhají konzumovat
- jsou velmi spokojeni s kvalitou
- oceňuje, že vydávající občas podíl předchystá
- změnili styl vaření, nekupují už nic napolo předvařeného, do všeho cpou zeleninu, super

Člen/ka č. 8:

- jsou 3 s dítětem a vše stíhají zpracovat
- co zbude, tak do mrazáku na zimu, předzásobení
- jiné místo vidí spíše na garáž nebo sklad (u kavárny se může špatně parkovat, ze zeleniny je většinou binec a i první patro může být problém.
- jedni chodí přesně na pět, jedni pak na poslední chvíli, bylo by dobré předchystat spíš to, co se musí vážít, pak čekání, protože jen jedna váha
- sýry jsou vynikající, bylo jich ale málo
- hrozně se jim to líbí a doufají, že to bude pokračovat i další rok

Člen/ka č. 9:

- dva dospělí a dvě děti jeden podíl
- trochu bojují s dětmi, kteří tolik zeleninu nechtějí
- hromadí se jim brambory a cibule
- výdejní místo je v pořádku, ale čas se nehodí, ještě neměla čas vydávat
- ocenila by kdyby bylo místo celý den či pak jiný k dispozici

Člen/ka č. 10:

- Maximálně spokojený, zeleninu baští moc, neskutečný sortiment, který dříve nekonzumovali, manžel si dokonce někdy vaří na oběd

- ocenil by přirozenější plodiny (reakce na netipické druhy zeleniny - bílá mrkev, fialové brambory), jiní ale zase oceňují, baví je to

Člen/ka č. 11:

- členství v kpz mi vyhovuje, jsem moc rad, ze se neceho takoveho ucastnim, jsem rad, ze takovy system zije, ze to zkousime a vyvijime

- me osobne by sedelo odebirani zeleniny nekde v nejakem sklepe, kde by lezela cely tyden a nekde pod kachlickou by byl klicek, postava vydavajiciho mi prijde nadbytecna a pevne stanovena doba vydeje omezujici

- byl by tam papir, kde se kazdy kdo uz si podil vzal odfajfne a kdo uvidi ze prisel posledni, vzal by si vsechno co tam zbylo pripadne se jinak postaral aby se to nezkazilo (napr. napsal do spolecneho mailu zbylo tam cca tolik a tolik toho a toho, kdo chce at si tam proto zajde)

- trefovat se do Brna do 2hodin jeden den v tydnu tak abych 50km dlouhou cestu vyuzil spojením s něčím dalším je pro me dost obtizne, proto cinnost kpz podporuju koupí pouze půlpodílu a zeleninu darovávám kamarádům z Brna, sam jsem si ji vyzvedl zatím jen dvakrat, nevádí mi to, zajímá mě víc ten systém, zeleniny mám své a od sousedů dost

- ale právě výše uvedené mi přijde jako nedostatek naseho systemu a ja bych ho resil jak vyse pisu, aniz cekam, ze to ve skupine projde, myslim, ze neprojde, byl bych ale vdecny aspon za diskuzi na toto tema... proc ne sklep+papir+bez vydavajiciho+7dní v týdnu klíček pod kachličkou?

Člen/ka č. 12:

- jsem s členstvím velmi spokojená, vyhovuje mi zelenina i komunikace.

Souhlasím, že by bylo vhodné zavést pravidlo, aby se lidé ozvali, když si nemohou dojít pro podíl, minulý týden tam toho zbylo zrovna docela dost.

Co se týká výdeje, úterý od 17 hod. není velký problém, ale více

by mi vyhovovalo vydávání již např. od 16.00 nebo 16..30, někdy spěchám a domů to mám dál. Kdyby se nás našlo více, kterým by vyhovoval jiný čas, můžeme o tom zauvažovat.

Nemohla jsem se ve středu bohužel zúčastnit, ale chtěla bych aspoň tímto mailem sdělit, že paní z bedýnek Brno, u které jsme v podnájmu, byla z nás již opravdu mírně nervózní a již to nebyla příjemná komunikace. Zcela ji chápu a myslím, že by stálo zauvažovat nad jiným dnem, hodinou či místem na výdej..

Já jsem moc ráda, že mohu být součástí této komunity a doufám, že na podzim vše neskončí. :)

Člen/ka č. 13:

Co se týče členství v KPZ, jsem spokojená. Vyhovuje mi vyzvedávání na současné adrese, protože nakupuji i u paní Mejzlíkové z Bedýnek, tak je fajn mít to pohromadě (nebydlím v Brně, takže jsem ráda, že to můžu spojit v jednu cestu).

Člen/ka č. 14:

- Stála bych víc o kedlubny, rajčata, květák, brokolici. S dýněmi a tykvemi si moc nevíme rady, ale i dalšími, zelenina nám pak zbývá. Pro mne je jí moc, raději si koupím dvě papriky a dvě rajčata, pro mne je půl podíl opravdu zbytečný, ale chtěli jsme podpořit dobrou věc. Na rok však do toho už nepůjdu, jsem ale ochotná zajet na brigádu, takže zůstanu na e-mailu, abych věděla, jak se KPZ vyvíjí. Čas je skutečně omezující, jak psal předchozí člen, já jsem svírána z několika stran. V 16 začíná vnučce kroužek, v 18 končí a mně začíná další seminář a do toho mám nacpat ještě zeleninu, stíhá se to opravdu velmi obtížně zřejmě všem, povětšinou jde o aktivní lidi, kteří mají své aktivity odpovědně i večer a těžko se to vše skloubí. Vydávající není zbytečný v případě, že není pohodlný a je schopný před-nachystat podíl pro přicházejícího, což se zatím podařilo jen 1x, někteří aspoň vážili, ale někdy vydávající nedělal nic, pak je vskutku zbytečný.

Člen/ka č. 15:

1. členství v KPZ za stávajících podmínek nám vyhovuje..

2. skladba zeleniny nám vyhovuje.

Možná méně dýní, cuket a více jiné zeleniny. Hokaidó je asi nej kvalitnější a zpracovatelné na různé způsoby.

Množství patizonu nám vyhovuje.

Na jaře byl špenát a podobné listí v množství, které se těžko v kuchyni zpracovávalo. Jednou za 14 dní by dávka špenátu do jednoho hrnce stačila.

Přivítali bychom větší množství hrášku.

Kořená zelenina a brambory jsou chutné. Vyhovuje. Fialové brambory ano, jsou moučnaté narozdíl od světlých a doplňují v kuchyni možnost kaší a různých „šťouchaných“ variant..

Chybí nám jednou za měsíc křen.

3. výdejní místo

Můžeme nabídnout místnost 2x4 m v průjezdu Francouzská 46. S majitelem nemovitosti se můžeme dohodnout na podmínkách, které máme v bedýnkách. Výdejní doba by musela být zachována, ale mohla by být prodloužena na dva dny po sobě. Úplně volný přístup do domu nebude dlouhodobě akceptovat asi nikdo.

Na váhu, lednici a elektrickou energii bychom se museli složit. Regály mít nemusíme, přepravky by asi stačily.

4. Po skončení dodávek podílů bychom přivítali možnost kupovat přebytky formou společné objednávky jednou za měsíc.

Člen/ka č. 16:

Aktuálně nemám ke KPZ žádné připomínky, pár drobností jako seznam podílníků, ve kterém se odškrtavají, se už časem vyřešilo. Ještě mě napadlo, že by vydávající mohli sepsat druhý seznam zeleniny, která se ten den vydává a vyvěsit o na zeď nad bedny - když je jen jeden a je položený u okýnka, může do něj nahlížet vždy jeden člověk, což docela zdržuje a lidi se tam víc motají. Zítra jdu poprvé vydávat, tak otestuju, jestli se tím něco zlepší :-)

Když mě třeba po zítřku ještě něco napadnu, co nejdřív ti to napíšu.

Člen/ka č. 17:

Jsem se všim velmi spokojen, téměř nadšen

Člen/ka č. 18:

K KPZ: skladba zeleniny - je ji daleko víc - hmotností - než jsme se domlouvali, což je pozitivní, na druhou stranu bych raději

brala méně zeleniny, ale pestřejší v tom smyslu, že je až moc různých tykví, které jsou chuťově dost podobné (dýně, cukýny, patizóny x Hokaido je super). Přes léto mi chyběly papriky, přivítala bych daleko více rajčat a po delší dobu, česnek každý týden - klidně též víc, brambor a kořenové petržele/pastiňáku by určitě stačilo méně. Těž jsem doufala ve větší a pravidelnější zásoby bylinek a celkově „zeleniny k přímé konzumaci bez vaření“ (myslím tím právě ingredience na různé saláty). Chyběl mi kopr, křen, květák, celer, další druhy salátů...

Výdejní den je OK, trochu mě zaskočil email od paní Mejzlíkové z Bedýnek. Vždy jsme od ní ještě nakoupili v hodnotě cca 100-300 Kč a domnívala jsem se, že je pro ni fajn mít víc zákazníků...Její řešení mi přišlo dost jednostranné bez možnosti jakékoliv reakce od KPZ, netuším však, jaká byla počáteční domluva mezi Bedýnkami a KPZ. Přimlouvala bych se přesto za jiné místo.

Člen/ka č. 19:

členství v KPZ nám vyhovuje. Jediné, co nám ze zeleniny chybělo byly rajčata, papriky a květák.

Člen/ka č. 20:

S KPZ nemáme žádný problém, vše funguje bez problémů.

Člen/ka č. 21:

Vyhovuje, jen na můj vkus moc špičatého zelí a jarní cibulky.

Člen/ka č. 22:

- Se systémem a sortimentem jsem spokojená. Všechno je čerstvé a kvalitní :-)

- Výdejní čas bych nechala jednodenní úterní. V zájmu zachování kvality zeleniny je třeba, aby si uživatelé zeleninu vyzvedli v den závozu. Později zelenina ztrácí hlavní bonus - svou čerstvost! Ovadlou zeleninu už nikdo nechce jíst. A to mi připadá jako mrhání energií pěstitele. Samozřejmě by bylo nejlepší, kdyby měl každý svou zahrádku, kde si natrhá čertsvou zeleninu. Ale ne každý má tu možnost mít zahrádku a ne každému se chce hrabat v hlíně! A proto jsme odkázáni na to, abychom zeleninu kupovali. V supermarketech ale ke kvalitní zelenině je

kolikrát velmi daleko!

- Výdejní místo by mělo být rozhodně v místě dosahu MHD. Ne každý má možnost si pro podíly jezdit autem.

Pospíšilovi

- komunita jim velmi vyhovuje, v budoucnu by uvítali přes KPZ větší odbyt

- odpadají jim tak mnohé problémy, například s tvorbou dokladů, komunikace s obchody

- ulehčuje jim to práci

- finanční injekce na začátku sezóny je pro ně velkou pomocí, ví s kým počítat

- rádi pracují na poli, když se rozjede sezona, tak bedýnky a chystání účtů a komunikace s obchody kolem je náročná a někdy se na pole ani nedostanou – s komunitou by bylo více času na práci

- snaží se, aby nebylo málo druhů zeleniny

- Dotaz od členů: Stačí vám půlhektar pro jednu skupinu?

Odpověď: V některých částech ano a v některých škodí srnec a objevili se škůdci. Doplnují tak zeleninu z jiných částí. Komentář jednoho z členů: ale to je podstata komunity, měla by být schopna respektovat i to, co vzejde z toho jednoho hektaru

- Snaží se, aby naplnili tu částku, kterou členové zaplatili.

Komentář: ale to je podstata komunity, měla by být schopna respektovat i to, co vzejde z toho jednoho hektaru

- Rádi bychom, aby se komunita rozrostla

SEZÓNA 2013

V současné době v Brně fungují 4 skupiny KPZ. Jedna ze skupin vznikla jako tzv. firemní, pro tři neziskové organizace sídlící na jednom místě, a druhá pro studenty a zaměstnance Masarykovy univerzity. Ve všech případech se jedná o komunity lidí, které pravidelně každý týden odebírají zeleninu od místních ekologických zemědělců. Podílníci si předplácují svůj podíl na úrodě na celou sezónu dopředu. Do systémů dodávají prozatím dvě hospodářství z Vysočiny: Ekofarma Holubí Zhoř manželů Pospíšilových a Biofarma Machovi z Osové Bítýšky.

- KPZ Holubí má 34 členů.
- KPZ Zhoř má 20 členů.
- KPZ Údolní (firemní) má 41 členů.
- V listopadu 2013 založená KPZ Univerzitní má prozatím 26 členů

KPZ HOLUBÍ A KPZ ZHOŘ

ZALOŽENÁ ZE STRANY SPOTŘEBITELŮ

Založili jsme také další dva systémy KPZ o 20 a 34 členech. Založení předcházely workshop ze dne 21. 2. 2013 a seminář se zahraničními hosty z Francie 11. 2. 2013. Počátkem roku 2013 jsme svolali stávající členy a pozvali i nové zájemce, jejichž kontakty ze díky propagaci systému začaly hromadit. Sedláci Pospíšilovi, zapojení do systému již minulý rok, si určili maximální počet členů, pro které mají kapacitu pěstovat a našim cílem bylo jejich kapacitu naplnit. Snažili jsme se počátkem roku kontaktovat i další sedláky z jižní Moravy, ale bohužel neúspěšně. Přesto, že by systém sedlákům pomohl, přetrvávaly obavy z neznámého systému fungování.

Nové skupiny byly pojmenovány KPZ Holubí, s výdejem každý čtvrtek v environmentální kavárně Tři ocásci a KPZ Zhoř: výdej každé úterý na Francouzské 46 v Brně. Členové odebírali ze-

ninu každý týden od půlky května do prosince (25 týdnů). Po celou dobu jsme koordinovali jednu skupinu KPZ Holubí, u druhé jsme koordinaci postupně předali členům. Vytvořili a spravovali jsme pro ně sdílené dokumenty, které usnadňovali koordinaci, výdejní služby a hlasování o návštěvě statku. Pro výdeje jsme

Rozšíření systému a jeho propagace

Pospíšilovými jsme se dohodli, že skupinu na sezónu 2013 rozšíříme. Počátkem roku bylo třeba svolat stávající členy a pozvat i nové zájemce, jejichž kontakty ze díky propagaci systému začaly hromadit. Protože si Pospíšilovi museli určit strop počtu členů, ro které mají kapacitu pěstovat, ve chvíli, kdyby byla kapacita naplněna, bylo třeba také přestat s propagací. Systém byl však velmi zajímavý a i přesto se stále hlásilo mnoho zájemců, kterým se muselo vysvětlit, že nejdříve, a to možná, se bude možné zapojit až další rok.

Příklady emailů:

„Dobrý den
včera jsme se viděli na přednášce "najdi si svého sedláka". Mohla bych vás poprosit o výpis/ukázkou toho jak vypadala úroda v loňské sezóně? Pro představu, co by mě v případě zapojení čekalo a pro co mohu nadchnout ostatní.“

Abychom udrželi komunitnější charakter a zároveň udrželi odběrné místo v kavárně, která měla omezené množství místa, rozhodli jsme se založit dvě nové.

Protože se nám osvědčilo motivovat členy setkáním s členy či zakladateli KPZ ze zahraničí, uspořádali jsme opět ve spolupráci s PRO-BIO Ligou workshop se zahraničními hosty. Tentokrát z Francie: termín: 11. února 2013 (pondělí) 17.00 - 18.30, místo konání: Ekologický institut Veronica, Panská 9, Brno

O zkušenostech s komunitou podporovaným zemědělstvím (KPZ) se s námi přijeli podělit Charles Pubill, pěstitel zeleniny a organizátor v KPZ skupině AMAP PEC Rhone Alpes a Sabine Leray chovatelka gaskonského skotu (tradiční pyrenejská masná rasa), ovcí a gaskonských vepřů v jihofrancouzském podhůří Pyrenií a zároveň dodavatelka produktů do KPZ.

Nábor nových členů jsme posílili jednak propagací KPZ seminářem 13. února v Dobrovolnické centrum67 s názvem Podpořte svého sedláka!, kde hovořila Kateřina Pařízková, která převzala po Veronice Frélichové o tom jak a proč odebírat pravi-

delně čerstvé potraviny od drobných rodinných farmářů a jak se do komunitou podporovaného zemědělství zapojit.

Všem zájemcům i stávajícím členům jsme rozeslali nový infolist s pozvánkou na plánovací setkání 21. 2. 2013.

Z počátku, pokud chtěl někdo poloviční podíl zeleniny, bylo nutné se s někým domluvit a podíl si zaplatit na půl, stejně tak podepsat smlouvu. Později však Pospíšilovi umožnili i předplacení půlpodílu zeleniny a stejně tak uzavření smlouvy na půlpodíl, neboť se zjistilo, že zájemců je hodně. Možnost předplatit si i půlpodíl byla obsažena již v novém infolistě.

Navídka byla následující:

„Pěkný den,

již půl roku v Brně úspěšně funguje skupina 28 lidí, která pravidelně každý týden odebírá zeleninu od sedláků Pospíšilových z Vysočiny. Zeleninu si členové vyzvedávají v kavárně Tři Očásci na Gorkého 37. Skupina funguje na principu komunitou podporovaného zemědělství, kde si členové od sedláků předplácí zeleninu na půl či čtvrt roku dopředu - tak zajistí sedlákům pravidelný odbyt, usnadní práci a podpoří ekologické hospodaření v malém měřítku, které je šetrné ke krajině a přírodě.

Protože stále přibývá zájemců, zakládáme v Brně druhou takovou skupinu. Máte-li také zájem mít přístup ke kvalitním sezónním potravinám přímo ze statku a za dobrou cenu, vědět odkud vaše zelenina pochází, znát svého sedláka a investovat svoje peníze do podpory drobného zemědělství šetrného k přírodě, napište nám na katerina.parizkova@veronica.cz

Ve čtvrtek 21. 2. 2013 v 17:00 v Místogalerii na Skleněné louce se uskuteční plánovací schůzka s naší farmářkou Lídou Pospíšilovou na kterou Vás srdečně zvou. Na schůzce uvidíte v praxi, jak funguje skupina lidí, která podporuje svého sedláka, budeme se bavit o tom, jaké druhy zeleniny se budou pěstovat nadcházející sezónu a o organizaci výdejů zeleniny na odběrném místě.

Možnosti jsou takovéto:

Předplacení si celého podílu zeleniny (5-7 kg zeleniny), dodávka každý týden od června do prosince (25 týdnů)

Cena 5000 Kč

Předplacení si poloviny podílu zeleniny, dodávka každý týden od června do prosince (25 týdnů)

Cena 2500 Kč

Částku je možné rozdělit na dvě poloviční splátky. Platilo by se ideálně v březnu, aby si sedláci Pospíšilovi mohli nakoupit osivo. S Pospíšilovými se sepisuje smlouva, kterou je možné podepsat přímo na schůzce nebo případně dodatečně po domluvě.

V příloze posílám pro ukázkou seznam zeleniny, kterou jsme minulý rok odebírali (Nejsou tam ale bohužel doplněny všechny termíny) a fotku z jednoho výdeje. Pokud ještě váháte a rádi byste si něco přečetli o komunitou podporovaném zemědělství, navštivte stránky <http://www.kpzinfo.cz/> a nebo stránky věnované naší brněnské KPZ skupině <http://www.veronica.cz/?id=562>.

Pokud už jste rozhodnutí a patříte mezi vážné zájemce, napište mi prosím obratem o jaký podíl byste měli zájem, pomůže to sedlákům v plánování sezóny a nákupu osiva.“

Plánovací setkání

Plánovací schůzka byla domluvena na druhou polovinu února, neboť bylo krátce po seminářích, kde se propagovali noví zájemci a zároveň Pospíšilovi si mohli začít plánovat novou sezónu.

Jak píše Paní Pospíšilová:

...„my bychom mohli s předstihem plánovat kolik osiva ještě přibjednat, jak organizovat pozemek, atd. Prosím, udělejte si čas, a přijďte v hojném počtu, aby se mohly případně rozebrat organizační věci, a abychom se mohli všichni potkat. Moc děkuji za pochopení a vstřícnost, a těším se brzy nashledanou, Lída“
„Prosím o co největší účast, aby se všichni mohli vyjádřit. Chtěli bychom vědět počet Vás odběratelů co nejdříve, abychom mohli přizpůsobit plochu, popř. nákup semen, ...

Platby by se vybíraly až v dubnu. Jsme plátcí DPH a museli bychom v březnu hned odvést 15% DPH. Kdo bude potřebovat, může platbu rozdělit na 2 splátky. Tolik úplně stručně, těšíme se na Vás“

Schůzky se nemohli zúčastnit všichni a to jak někteří z původních členů tak z nových. Ničemu to ale většinou nevadilo. Jejich zájem trval, i když se přímo podobu skupiny nemohli na plánování ovlivnit:

„Dobrý den, elý týden ve kterém jsou plánovány termíny schůzky budu mimo domov a žena bude sama se třemi dětmi. Pravděpodobně se tedy za nás nikdo nezúčastní. K fungování KPZ nemáme žádné výhrady, myslíme si, že zavedený systém může klidně pokračovat dál. Co se týče složení dodávek, tak si neumíme úplně poradit s patizony, když jich bylo méně (třeba ve prospěch červené řepy) tak bychom to uvítali. Samozřejmě budeme respektovat rozhodnutí většiny. Nepovažujeme za nezbytný ani podpis smlouvy, zaplatit předem můžeme i bez tohoto papíru. Mějte se pěkně a buďte zdraví.“

„Děkuji mockrát za informace

chtěla bych do toho jít (resp. jdu do toho - jednu jenotku)

jen se nebudu moci dostavit na tu schůzku (a zatím nemám koho vyslat), pravidelně ve čtvrty totiž dobrovolničím

Tak snad to nevadí, Děkuji mockrát“

„Dobrý den, byli jsme s přítelem minulý týden na vaší přednášce o komunitou podporovaném zemědělství. Měli bychom zájem se do projektu přidat, bohužel, říkala jste, že další schůzka je tento týden ve středu, kdy ani jeden z nás nemůže přijít. Je to setkání nějaké stěžejní, nebo si můžeme hrát naději na čerstvou zeleninu i bez účasti na ní :)? Děkuju za odpověď a přeju krásný den.“

Schůzka byla velmi živá, všichni chtěli diskutovat a ptali se. Probrali se důležité body jako rozdělení skupin, výdejní místa, podoba smlouvy, doba platby, skladba podílu:

Na schůzce se dohodlo:

///// Výdej bude probíhat od půlky května/června do prosince

2013 (cca 25 dodávek za rok)

///// Platba:

Celý podíl zeleniny (5-7 kg/týden) - 5000 Kč

Poloviční podíl - 2500 Kč

Pokud máte celý podíl, pladba bude provedena na 2x - Jednou v dubnu a druhá půlka v červenci/srpnu

Pokud poloviční - platí se rovnou 2500 v dubnu

Smouvu upraví podle schůzky jedna z členek a koordinátorka všem rozešle mail se zápisem a dalšími instrukcemi.

///// Skupiny:

Všichni členové se dohodli, že se skupiny zformují nově. Jedna bude mít výdejní den v úterý a druhá ve čtvrtek.

Koordinátorka vytvořila tabulku a nasdílela ji novým členům, ti se zapsali do skupiny, která jim více vyhovuje a na základě toho pak byla vytvořena smlouva.

Skupiny se pojmenovaly podle farmy Pospíšilových v Holubí Zhoří:

KPZ Holubí: výdej každý čtvrtek v kavárně Tři ocásci - Gorkého 37, 9:30 - 18:30

KPZ Zhoř: výdej každé úterý, předběžně Údolní 33 (ještě se domlouvá), případně Francouzská 46, čas bude také upřesněn, předběžně určitě odpoledne

Do Třech ocásků se vejde maximálně 22 celých podílů zeleniny.

Pokud bude někomu lhostejné, v jaký den si pro zeleninu bude chodit, napíše to prosím ke jménu, kdyby bylo potřeba přesunů.

Pro každou skupinu v našem sdíleném dokumentu byl vytvořen samostatný list, tak to bylo v sezóně 2012 a pošlu k tomu opět informační email.

///// Zelenina:

Složení zhruba jako minulý rok (viz tabulka, list "Sezóna 2012")
Čínské zelí už ne, sežrali dřepčici.

Topinambury budou.

Porek je náročnější na vodu, ale nasadíme.

Květák a brokolice ne, hodně náročné na vodu, nemáme zatím závlahu a nebezpečí mšic.

Bude určitě červecé a bílé zelí, hrášek, zelené a fialové fazolky...

Exkurze a dobrovolné pracovní soboty:

Na společné schůzce se také naplánovaly společné pracovní soboty na květen, avšak tyneměly bohužel velký úspěch.

Přesto že se ve společném dokumentu, kde se také hlasovalo o konkrétní sobotě přihlásilo okolo 5 – 7 členů, nakonec všichni odřekli a většinou mohl jen jeden/jedna, který/která nechtěla nakonec jet sama. Podobná situace nastala také v září.

Organizace po plánovací schůzce

Předně bylo třeba poděkovat zájem odebrat v roce 2013 zeleninu formou KPZ od drobných ekologických zemědělců Pospíšilových.

V google sdíleném dokumentu vytvořila koordinátorka nový list na sezonu 2013, všem poslala odkaz a nové i stávající zájemce porosila o zapsání se do skupiny (člen měl zapsat jméno, kontakt a zda chce podíl, či půlpodíl). Zároveň měl člen vyplnit, zda a jakým dílem by se mohl/a podílet na organizaci.

Prvním společným úkolem je rozdělit se do dvou skupin, podle toho, který den vám bude vyhovovat odběr zeleniny (viz níže). Na konci mailu (a také v příloze) pak najdete shrnutí z plánovací schůzky - informace o platbě a další organizační záležitosti. Jakmile se rozdělíme (prosím co nejdříve), pošlu další informační email.

KPZ Holubí měla nakonec 34 členů a 23 podílů (13 podílů a 22 půlpodílů):

KPZ Zhoř měla nakonec 20 členů a 12,5 podílů (9 podílů a 8 půlpodílů):

Organizace skupin v průběhu roku

Člen/nečlen

Měli jsme i člena, který stál pouze o odbírání zeleniny, rád přišel na schůzky, ale dalších věcí se neúčastnil. Domluvil se s Pospíšilovými, že mu 3 podíly budou vozit přímo domů, protože

to mají cestou, tudíž ani nedocházel na odběrné místo:

„Já tu virtuální (ne)realitu moc nemusím, takže nevím jak se na tabulku dostat, odebírali jsme odebírali a budeme odebírat 3 dávky přímo do domu... „

Hodnocení koordinátora KPZ Zhoř

Jaká byla tvá role a náplň, kolik času?

Když jsem měl čas a chuť tak jsem pomáhal s organizací. Hlavně ze začátku, když se hledala místnost, lednička, stojan na přepravky, rozdělení a nalití lidí do googlegroups, sestavení návodu pro výdej atd. Potom v průběhu jsem se spíš jen díval, jestli jsou obsazeny všechny termíny a když ne tak přes email vyzval ostatní aby se někdo napsal, doplnil kolonky do tabulky když chyběly. Kolik mi to zabralo času? No ze začátku, řekněme než proběhly první tři výdeje tak 25 hodin. Potom už jen každý týden vyzvednutí zeleniny a kontrola emailů a termínů takže týdně tak hodinka.

Jak fungovaly výdeje (podrobnější popis)?

Pospíšilovi měli svoje klíče od místnosti. Dopoledne tam zavezli zeleninu. Na pátou hodinu se vydávající stavil k Mirkovi pro klíče a do sedmi tam vydával. Pak klíče vrátil Mirkovi nebo hodil do schránky. Když Mirek nemohl, tak se domluvil s vydávajícím na jiném způsobu vyzvednutí klíčů. Mirek výdejnu vybavil váhou, seznamem lidí, ledničkou a pytlíky. Někteří vydávající byli aktivnější a ve volných chvílích předvažovali zeleninu do pytlíků, jiní si raději s ostatními povídali. Bohužel první případ byl mnohem častější. Protože jsem bral dva podíly (vyzvedával jsem i pro Vaška) a většinou jsem nespěchal tak jsem se ve výdejně zdržel tak třičtvrtě hodky. Když se sešlo víc lidí tak si nabíral stejně jen jeden a ostatní čekali. Bohužel spíše mlčky. Občas se objevil Mirek a to se pak kecalo :-). Po konci výdeje se dalo bokem zeleniny pro lidi, co se domluvíli s Mirkem, že si přijdou jindy a zbytek si rozdělili vydávající a Mirek. Moc toho nebylo.

Vyhovovalo místo? Co bylo třeba pořídit, zaplatit?

Místo bylo fajn, chladné i v létě takže zelenina netrpěla. Jen v zimě tak byla zima, ale ty dvě hodinky se to dalo vydržet. Malý to tam bylo, ale dalo se stát v průjezdě na chodbě, takže

čekající a nabírající si vzájemně nezavazeli. Bylo potřeba pořídit váhu, tu zapůjčil Mirek, stejně tak jako koště a lopatku na úklid. Pak byla potřeba lednička pro občasně maso, sýry, vajíčka. Ale sýry a vajíčka si nakonec od nás skoro nikdo nebral, jenom ty kuřata. Ze začátku se to řešilo polystyrenovou bednou s ledovými pytlíky. Ke konci se tam objevila malá lednička, myslím, že ji sehnal Mirek. Stolek tam byl, ten se hodil. Nůž nebyl, ale to bylo dobře. Ono řezání půlpodílů je blbý - půl kedlubny a půl cukety. Takže jsme to řešili že první půlpodílníci si mohli vybrat jestli ceslou kedlubnu nebo cuketu a ti ostatní měli to co zbylo.

Popis problémů a komplikací.

Komplikace je, že lidi nechtou emaily, takže se nedozví, že kvůli poruše auta není výdej. No ale moc nás takových nebylo :-). Jinak výdej podílů byl bez problémů. Dělo se furt to stejný dokola, takže v pohodě. Problém byl s mimořádnými věcmi jako jsou kuřata. Chtělo to víc organizovat. Hlavně ze strany Pospíšilů. Lidi když přišli si nepamatovali jestli tam mají nebo nemají kuře, v tabulce to potom neodškrtaovali a měnili. Myslím, že v tom nakonec měli hokej jak uživatelé tak Pospíšilovi. S kuřaty (i jinými objednanými věcmi) měl být seznam lidí, pro koho to je. A sami Pospíšilovi si měli v tabulce odznačovat komu kolik poslali. To samé byl problém s vyplňováním, co bylo na výdeji, někdo to do tabulky psal, někdo ne. Dvakrát jsem na to upozornil a když to nepomohlo tak jsem si to vzdal. Je to škoda, že to nemáme evidovaný, spočítaný, kolik čeho bylo. Ale abych tím otravoval ostatní, tak zas tak moc to nechci.

Popis kladných stránek. Co fungovalo?

Fungovalo všechno co se dělalo pravidelně, lidi si rozebírali služby, chodili na výdeje, když někdo nemohl vždy se našla náhrada. Myslím že se pro komunikaci osvědčili googlegroups. Mirek fungoval :-). Samovolně (myslím) se ve skupině našla členka, co zorganizovala zájezd/pracovní den k Pospíšilům. Což je fajn.

Docházelo k výměnám zeleniny mezi členy?

K výměnám zeleniny nedocházelo. Myslím, že dvakrát si u nás někdo vyměnil s někým celý podíl, protože nemohl přijít, ale

jinak kromě půlpodílníků co jsem tam byl (45% času) nedocházelo k úpravě složení podílu výměnou s někým jiným.

Z jakých různých důvodů bylo potřeba komunikovat se členy a hodnocení komunikace?

Každý týden Pospíšilovi posílali seznam zeleniny, co bude na výdeji a jestli budou sýry a vajíčka případně kuřata. Domlouval se termín pracovních dní u Pospíšilů, výměna podílů, když si někdo nemohl přijít vyzvednout, žádost o výměnu na službě, porucha auta a výzva členům aby si rozebrali výdejní termíny.

Názor na fungování komunity.

Jako komunita co se týká Francouzské tak mnohem horší než loni. Myslím, že by se někteří ani nepoznali, kdyby se potkali. Hodně byli lidi zaměřeni na to tam přijít, vzít si správný množství zeleniny, rychle si to naložit aby nezdržovali a odejít. Ahoj jak se máš, co děti, zahrada, dům... jsem tam v podstatě neslyšel. Snad jen u těch, co se znali už z dřívějšíka. Přestože jsem si vzal první výdej. Každému kdo přišel jsem se představil, podal jsem mu ruku, řekl jsem mu že si budeme všichni tykat, tak to bohužel nic nenastartovalo. Mě potom říkali ahoj se mnou se bavili když jsem tam byl, ale jinak ne. Aby tam vzniklo něco víc, tak by to chtělo jednu dvě společný akce.

Celkové hodnocení systému.

Účel byl splněn, zemědělec byl podpořen. Ale mám z toho blbý pocit.. Podle mě se u nás nevytvořila skupina, která by chtěla podpořit zemědělce. Skupina, kterou by tato myšlenka spojovala. Spíš se vytvořila skupina, která podpořila zemědělce, tím, že si od něj brala podíly. Myslím si, že ti lidi chtějí dělat něco prospěšného a toto hodnotí jako prospěšné. Ale nejde jim o ten vztah zemědělec oni. Stejnou, možná větší službu by jim udělal odběr bedýnek od několika farmářů, který by jim vybrala nějaká autorita, které důvěřují. Chtěl jsem, aby se kolem Pospíšilů vytvořila skupina lidí, co od nich berou produkty, protože chtějí brát produkty právě od Pospíšilů, protože: je znají nebo se jim líbí jak hospodaří nebo se jim líbí jejich pes nebo prostě z nějakých konkrétních důvodů proč právě tohohle farmáře. To se myslím nestalo.

Vadilo by ti dělat koordinátora další rok? Ano/Ne a Proč?

Vadilo, příští (tento) rok bych chtěl zaměřit svoji energii a čas do jiných projektů. Dokonce zvažuji, jestli vůbec se zapojit do KPZ jako takový.

Poznámka: ještě se se mnou bavil Mirek, co by viděl jako adekvátní odměnu za svoje přispění. Tak kromě nic, taky brigádu na zušlechtnění místnosti - zasklít okno, opravit omítku, možná vymalovat, našlo by se tam toho víc. Nebo zaplatit půlpodíl na příští rok.

KPZ „FIREMNÍ“

Záměrem EIV bylo iniciovat první firemní KPZ v ČR, oslovili jsme proto zaměstnance tří organizací sídlící nově postaveném Centru pasivního domu na Údolní 33 v Brně – Nadaci Partnerství, Frank Bold a Hnutí DUHA. Pro zaměstnance jsme v únoru uspořádali workshop, kterého se zúčastnilo více než 20 zaměstnanců. Zaměstnance jsme seznámili se sedláky Pospíšilovými, principem, fungováním a zakládáním systému komunitou podporovaného zemědělství, předali jsme zkušenosti, jak zformovat firemní komunitu, pomohli stanovit pravidla fungování, zajistili domluvu s drobným zemědělcem a poskytli návod, jak zajistit soběstačnost skupiny a její dlouhodobé fungování. Byla tak založena KPZ Údolní, která fungovala po celou sezónu 2013 (půlka května až prosinec; 25 týdnů), v rámci které si 41 pracovníků každé úterý vyzvedávalo na svém pracovišti zeleninu od ekologických zemědělců. Ekologický institut Veronica pomohl také zprostředkovat podpis smlouvy o partnerství, uhrazení podílu a určitou dobou byl pracovník organizace koordinátorem. Koordinace byla předána jedné ze zaměstnankyň a skupina nyní funguje soběstačně.

ÚVODNÍ OSLOVENÍ

„Pokud jste měli pocit, že to kolem KPZ trochu spí, tak to byl pocit nesprávný:-) Do skupiny zatím máme zájemce ze všech organizací, co sídlí v pasivním domě, to mě těší.

Teď by bylo perfektní se sejit společně i se zemědělci a probrat to :-) (navrhovaný program níže):

Den: úterý 26. 2. od 19:00 (omlouvám se, že je to tak na rychlo, ale zemědělci potom odjíždí na dovolenou a už bychom to nestihli - nevěděla jsem to)

Kde: velká zasedačka, pokud nás bude hodně, tak konferenční sál (Údolní 33, pasivní dům)

Účast prosím potvrďte NA DOODLU

Program schůzky:

1. představení konceptu KPZ

2. představení farmy rodiny Pospíšilů

3. jak bychom si my, členové KPZ, představovali její fungování - co je třeba si ujasnit a pohlídat

4. ti, co už budou rozhodnutí, můžou rovnou podepsat smlouvu a těšit se na první podíly:-)

Upřímně doufám, že se nám podaří se sejit (to je vždycky to nejhorší:-))

Mějte se moc pěkně, Hana „

Hodnocení koordinátora

Jaká byla tvá role a náplň, kolik času?

Přebrat zeleninu (ne vždy), předat vydávajícímu vše k vydávání, pomoci mu vytáhnout bedny před dveře, přinést, co bylo potřeba, vysvětlit, co s přebytky, druhý den distribuovat přebytky těm, co si nepřišli, starat se o google skupinu atd.

Jak fungovaly výdeje (podrobnější popis)?

Vydávající přišel ke mě do kanceláře nebo později na recepci, přebral seznam zeleniny na konkrétní týden, vypůjčil si ode mě váhu, společně jsme vynesli bedny, naskládali je před vstup na terasu, vytáhli stoleček a židli. Na zimní výdeje) se výdejní místo přesunulo dovnitř.

Vyhovovalo místo? Co bylo třeba pořídit, zaplatit?

Místo bylo dobré, přímo pod nosem. nic jsme neplatili, jediné, co jsme pořizovali, byla váha. Do budoucna bychom mohli mít vlastní prkýnko a nůž, ale mohli jsme si půjčovat, tak jsme si půjčovali:-)

Popis problémů a komplikací.

Problémy - komunikace, měla jsem pocit, že pro lidi je obtížné si ve stanovenou dobu zeleninu vyzvednout, myslet na to. Chvilí nám blbla váha, to bylo nepříjemné. Komplikace - nenavštívili jsme farmu.

Popis kladných stránek. Co fungovalo?

Výdeje jako takové.

Docházelo k výměnám zeleniny mezi členy?

Ano, jen ten tuřín nikdo nechtěl měnit :-))

Z jakých různých důvodů bylo potřeba komunikovat se členy a hodnocení komunikace?

Komunikace byla různá - výzvy k tomu, aby se lidi napsali jako vydávající, že se výdej nekoná atd. Většina lidí maily nečetla, takže jsem, co se dalo, oběhala osobně. Den po výdeji komunikace s lidmi, co si nepřišli pro podíl, jestli si přijdou a v kolik. Komunikace s těmi, co se chtěli připojit v průběhu.

Názor na fungování komunity.

Upřímně nevím, mám smíšené pocity, úplně ukázková komunita to asi není. Hodně přezaměstnaných lidí, co nejsou schopní nějaké flexibility, ani návštěvy farmy. Měla jsem pocit, že komunitu hodně táhnu já - neměla jsem moc zástupce kromě kolegyň z kanceláře, které to, velmi neochotně:-)), po mém odchodu musely převzít, protože nikdo jiný se nepřihlásil. Někteří lidé nevydávali a ač byly volné termíny, tak přinutit je vydávat, bylo sci-fi. Někteří ale by ochotní vydávat víckrát, tak se to asi vyrovnává :-)

Celkové hodnocení systému.

Našeho nebo všeobecně? Všeobecně mi to pořád připadá jako velmi výhodný systém na obě strany. Naše komunita nebyla ideální - hlavní důvod spatřuji v tom, že tam byli lidi i mimo areál (kamarádi zaměstnanců) a to moc nefungovalo, neznali jsme se. Kdyby byla KPZ čistě zaměstnanci v Otevřené zahradě a jejich rodinní příslušníci, fungovalo by to dle mého výrazně lépe. Skupina by byla menší a kompaktnější. Ale nakonec to všechno stejně dopadlo dobře :-)

Vadilo by ti dělat koordinátora další rok? Ano/Ne a Proč?

Můžu říct, že to pro mě bylo časově náročné a vyčerpávající (nevděčná práce). Asi bych to další rok už dělat nechtěla, ale kdyby nebylo zbytek a nebyl by kdo jiná, tak bych se toho zase ujala.

KPZ HOLUBÍ A KPZ ZHOŘ

ZALOŽENÁ ZE STRANY SEDLÁKŮ A PRO STUDENTY

A ZAMĚSTNANCE MASARYKOVY UNIVERZITY

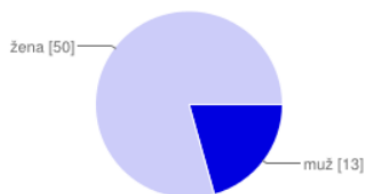
Počátkem listopadu EIV založil první KPZ v ČR pro studenty a zaměstnance Masarykovy univerzity. V rámci KPZ Univerzitní jsme do systému zapojili nové sedláky Machovi z Vysočiny, kteří se nechali do KPZ zlákat po tom, co navštívili námi v říjnu uspořádaný Biojarmark, na kterém přednášeli Pospíšilovi – sedláci již systému zapojení. 24.10. 2013 jsme na Fakultě sociálních studií uspořádali workshop, domluvili odběrné místo v blízké kavárně Atlas a celou skupinu koordinovali do posledního výdeje 28. 1. 2014. Každý týden si skupina 26 členů vyzvedávala v kavárně zeleninu a ovoce.

CELKOVÉ HODNOCENÍ NA ZÁKLADĚ DOTAZNÍKU V ZÁVĚRU SEZÓNY

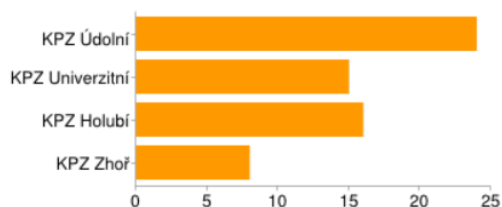
Nad rámec projektu jsme vytvořili komplexní dotazník, který jsme rozeslali celkem 121 členům KPZ v Brně. Prvních 57 odpovědí jsme použili pro tvorbu případové studie. Dotazník měl celkem 46 otázek, z toho 25 otevřených. (viz příloha)

Pohlaví

muž	13	21 %
žena	50	79 %

Název KPZ skupiny

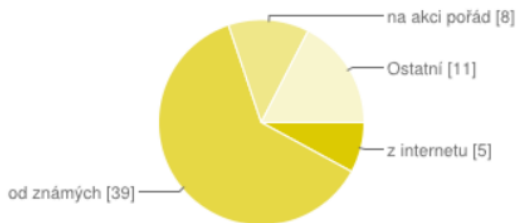
KPZ Údolní	24	38 %
KPZ Univerzitní	15	24 %
KPZ Holubí	16	25 %
KPZ Zhoř	8	13 %

Odebíráám

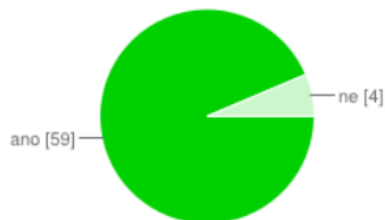
půlpodíl	46	73 %
podíl	17	27 %

Jak jste se o KPZ dozvěděl/a?

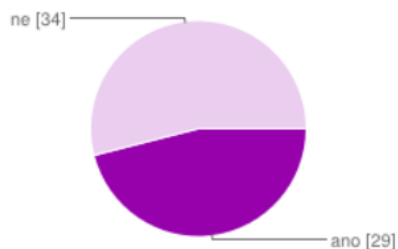
z internetu	5	8 %
od známých	39	62 %
na akci pořádané Veronikou	8	13 %
Ostatní	11	17 %

Doporučili byste KPZ svým známým?

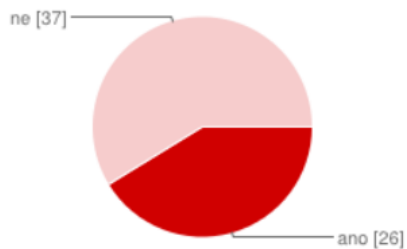
ano	59	94 %
ne	4	6 %

Vyhovuje vám skladba podílu?

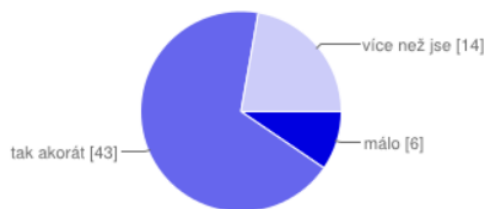
ano	29	46 %
ne	34	54 %

Máte vlastní zahradu?

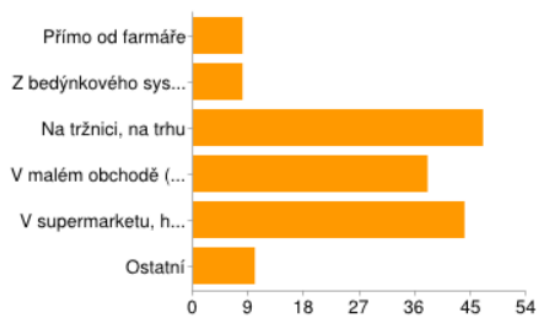
ano	26	41 %
ne	37	59 %

Zeleniny podle mě bylo:

málo	6	10 %
tak akorát	43	68 %
více než jsem dokázal/a spotřebovat	14	22 %

Kde jste nakupovali (většinu) zeleniny, když jste nebyli zapojení do systému KPZ?

Přímo od farmáře	8	5 %
Z bedýnkového systému	8	5 %
Na tržnici, na trhu	47	30 %
V malém obchodě (samoobsluha, zdravá výživa apod.)	38	25 %
V supermarketu, hypermarketu	44	28 %
Ostatní	10	6 %

Považujete poměr kvality zboží, které dostáváte, a ceny, kterou platíte, za adekvátní?

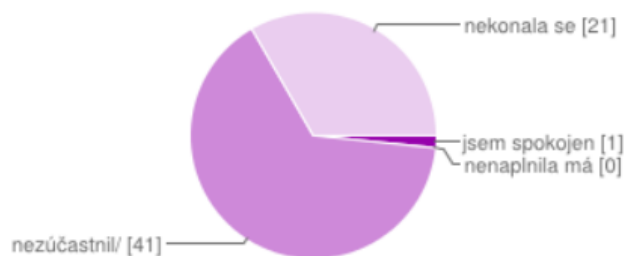
ano	57	90 %
ne	6	10 %

Jste spokojeni s umístěním odběrového místa?

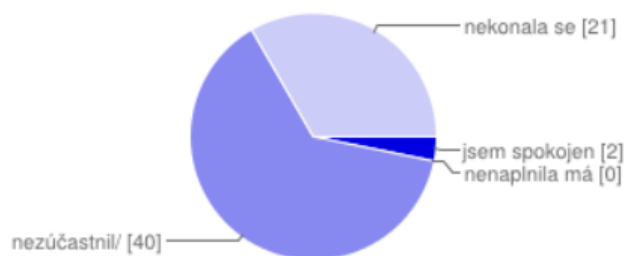
Ano	60	95 %
Ne	3	5 %

S exkurzí na farmu:

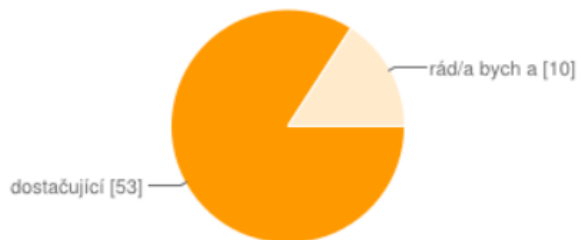
jsem spokojen/á	1	2 %
nenaplnila má očekávání	0	0 %
nezúčastnil/a jsem se	41	65 %
nekonala se	21	33 %

S dobrovolnou pracovní sobotou:

jsem spokojen/á	2	3 %
nenaplnila má očekávání	0	0 %
nezúčastnil/a jsem se	40	63 %
nekonala se	21	33 %

Společná setkání/plánování se sedláky vnímám jako:

dostačující	53	84 %
rád/a bych absolvoval/a více setkání	10	16 %

Potkávání se s ostatními členy:

mi přišlo dostačující, nemám zájem potkávat se víc	48	76 %
rád/a bych se potkával/a s ostatními členy více při společných akcích	15	24 %

Roli koordinátora/koordinátorky:

vnímám jako potřebnou	58	92 %
postačí mi komunikace s farmáři	5	8 %

Komunikace se sedláky byla:

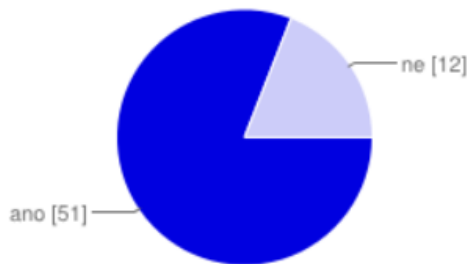
dostačující	61	97 %
nedostačující	2	3 %

Komunikace s koordinátorem/koordinátorkou byla:

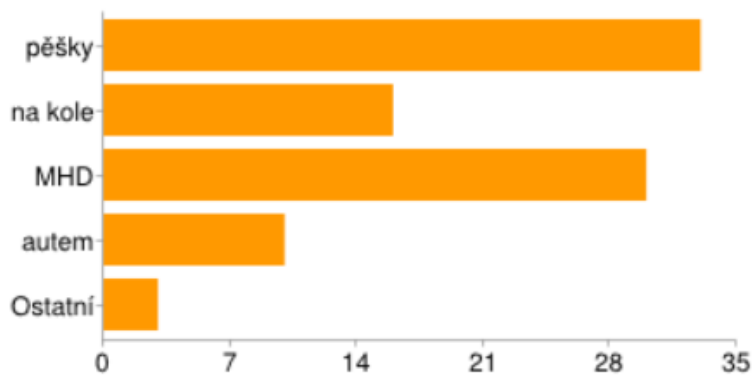
dostačující	60	95 %
nedostačující	3	5 %

Hodláte v KPZ pokračovat i v příštím roce?

ano	51	81 %
ne	12	19 %

Jakým způsobem většinou vyzvedáváte zeleninu?

pěšky	33	36 %
na kole	16	17 %
MHD	30	33 %
autem	10	11 %
Ostatní	3	3 %

...je profesionální pracoviště Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Veronica. Svou expertní a vzdělávací činností poskytuje interpretaci odborných environmentálních témat. Působí v Brně a v Hostětíně, a zabývá se jak městským, tak venkovským prostředím. Aktivity rozvíjí v širokém záběru od místního detailu po mezinárodní souvislosti „z Hostětína po Evropu“.

NABÍZÍME

Předplatné časopisu Veronica
Ubytování v certifikovaném ekopenzionu – pasivní dům
Knihovnu a videotéku s tematikou životního prostředí, studovnu s připojením na internet
Prodej odborné literatury, i přes internet
Vedení a konzultace diplomových prací
Studijní pobyty a stáže, možnost dobrovolnické práce v Brně i v Hostětíně
Členství v ZO ČSOP Veronica

POSKYTUJEME

Ekologické poradenství a expertní analýzy
Exkurze modelovými projekty v Hostětíně: kořenová čistírna, obecní výtopna na biomasu, moštárna a sušárna ovoce, příklady ekologického stavitelství, pasivní dům, solární panely, šetrné veřejné osvětlení
Vzdělávání odborné a laické veřejnosti – přednášky, semináře, exkurze, konference, panelové diskuse, kulaté stoly, besedy
Pobyty v pasivní budově Centra Veronica Hostětín
Zprostředkování mezioborových setkání
Službu Zelený telefon pro statutární město Brno

POŘÁDÁME

Konference Venkovská krajina, Letní školu v Hostětíně, Jablečnou slavnost v Hostětíně, Dny Země, Biojarmark v Brně, oslavu Světového dne pasivních domů, Evropskou noc pro netopýry, Brněnský strom roku aj.
Setkání přátel přírodní zahrady, dny otevřených dveří v Centru Veronica Hostětín, prodej vánočních jedliček a jejich jarní výsadbu v lesích u Brna, soutěž diplomových prací, diskuse k územnímu plánu Brna aj.

VĚNUJEME SE VÝZKUMU A VZDĚLÁVÁNÍ V TÉMATECH

Ochrana přírody a krajiny
Udržitelná spotřeba – zelená domácnost a nakupování, zelený úřad a firma
Ochrana klimatu, úspory energie a obnovitelné zdroje
Zapojování veřejnosti do plánování a rozhodování
Udržitelný regionální rozvoj

